

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Мая Начкова

катедра „Счетоводство и анализ“ при УНСС, гр. София
научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност”

Научна степен „доктор”, диплома № 29517 от 07.02.2005 г., Протокол № 14 от 23.11.2004 г. на Научна комисия на ВАК при МС на Р България.

Научно звание (академична длъжност) „доцент” по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, свидетелство № 26625 от 13.12.2010 г., протокол № 14 от 12.10.2010 г. на Научна комисия на ВАК при МС на Р България.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, Професионално направление 3.8. Икономика в УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Симеон Любомиров Григоров**
Тема на дисертационния труд: **СЪВРЕМЕННИ ФУНДАМЕНТИ ПРИ
ОТЧЕТНОСТТА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1135/07.04.2025 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Счетоводство и анализ”, Финансово-счетоводен факултет на УНСС по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, Професионално направление 3.8. Икономика съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 1014/29.03.2018 г. Обучението е осъществено в задочна форма, субсидирано от държавата, през периода 12.03.2018 г. до 12.03.2025 г. Първоначалният срок на обучение в докторантура е четиригодишен за периода от 12.03.2018 г. до 12.03.2022 г., след което е удължен до 12.03.2023 г. със Заповед на Ректора на УНСС № 382/25.02.2022 г. Срокът е прекъснат за една година поради настъпили семейни причини за периода 01.02.2023 г. до 01.02.2024 г. със Заповед на Ректора на УНСС № 39/13.01.2023 г. и повторно е прекъснат с още една година за периода от 01.02.2024 г.

до 01.02.2025 г. със Заповед на Ректора на УНСС № 768/19.03.2024 г. Дисертантът е отчислен с право на защита и му е даден ход за защита въз основа на Решение на Катедрения съвет на катедра „Счетоводство и анализ“ /Протокол №6 от 10.03.2025 г./ и решение на Факултетния съвет на ФСФ /Протокол ФС -08/31.03.2025 г./, въз основа на които е издадена Заповед на Ректора на УНСС № 1163/10.04.2025 г.

Докторантът успешно е положил всички докторантски изпити от в хода на своето обучение. Кредитите от изпълнението на индивидуалния му план са 60, а от публикационната му активност са 20. Общият брой получени кредити са 80.

Кратки биографични данни за дисертанта

Дисертантът е завършил Бакалавърска степен през 2000 г. и Магистърска степен през 2004 г. по специалност „Счетоводство и контрол“ в УНСС и Магистърска степен през 2002 г. по специалност „Корпоративни финанси“ във Великотърновския Университет „Св. Св. Кирил и Методий“. Обучава се в Докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“, Професионално направление 3.8. Икономика, в катедра „Счетоводство и анализ“ при УНСС. Дипломира се през 2011 г. към Министерство на финансите като Вътрешен одитор в публичния сектор, а през 2012 г. - към ИДЕС като Дипломиран експерт – счетоводител, регистриран одитор. Паралелно със своето обучение работи в практиката като дипломиран експерт-счетоводител, регистриран одитор и е управляващ съдружник в одиторско предприятие от 2014 г. до момента. Притежава необходимия професионален опит в областта на счетоводството, на независимия финансов одит, на данъчните и правни консултации. Участвал е с научни доклади в седем Международни научни конференции в България и в чужбина. Автор е на редица статии, публикувани в Научните трудове на УНСС и в други специализирани български и международни научни издания и на множество професионални статии на данъчна и счетоводна тематика в реномирани международни издания. Осъществява независим финансов одит на нефинансови предприятия от частния сектор и на проекти по ОП „Развитие на човешките ресурси“ и по ОП „Регионално развитие“. Не е заемал до момента академични длъжности в УНСС и в други научни организации, но е представял лекции и презентации пред студенти и пред различни бизнес общности в България.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 217 страници, от които 191 страници основен текст, 19 страници списък на използваните литературни и информационни източници, 2 страници списък с използваните съкращения, 2 страници списък на таблиците и на фигурите и 7 страници приложения. Трудът е добре структуриран в увод, три глави и заключение. Отделните глави на дисертационния труд са добре балансирани и разработени в логическа последователност. Следва библиографска справка, която съдържа 201 бр. източници, от които 62 бр. източници на кирилица, 97 бр. източници на латиница и 42 бр. нормативни и други интернет - източници. В труда са представени 24 бр. таблици, 25 бр. фигури и 2 бр. приложения. Трудът е написан в съответствие с действащите нормативни актове и счетоводни стандарти, с отразени последни изменения към 31.12.2024 г. Приложена е Декларация за достоверност и оригиналност.

- *Оценка за: актуалност на темата; целта; задачите; обекта; предмета; основната теза на дисертационния труд*

Темата на дисертационния труд е актуална и значима и представлява интерес за теорията и практиката на счетоводството.

Предмет на изследването са съвременните фундаменти на отчетността на застрахователите, с фокус върху отчитането на устойчивостта като тема с най-висока актуалност в световен мащаб.

Обект на изследването са особеностите, предизвикателствата и възможностите, които са породени от изискванията на съвременната отчетност в качеството ѝ на важна функция на управление в системата за управление на застрахователите, на финансовото им състояние и на тяхната финансова стабилност.

Изследователската теза, която защитава изследването е, че съществуват резерви и неизползвани възможности за разширяване и усъвършенстване на съдържанието на регулациите, свързани с отчитането на устойчивостта.

Целта на изследването е да се проучат аспектите на съвременните фундаменти на отчетността на застрахователите (с фокус върху устойчивостта) и на тази база да се разкрият предизвикателствата за създаване на модел „Пътна карта за отчитане на устойчивостта на застрахователите“, който да се апробира емпирично.

Задачите на изследването са:

1. Да се представят съвременните фундаменти за финансова и нефинансова отчетност на застрахователите като се изведат и систематизират критерии за създаване, отчитане и оповестяване на информацията за устойчивостта на застрахователите в качеството им на създатели на финансови отчети и в ролята им на институционални инвеститори.
2. Да се изведат цели и разработят показатели за измерване на устойчивостта на застрахователите.
3. Да се създаде и апробира емпирично модел „Пътна карта за отчитане на устойчивостта на застрахователите“.
4. Да се дадат насоки за усъвършенстване на докладването на устойчивостта на застрахователите на базата на получените резултати от емпиричното изследване за приложението на модела „Пътна карта за отчитане на устойчивостта на застрахователите“ сред застрахователите.

В дисертационния труд са използвани подходящи изследователски **методи и подходи** за постигане на основната цел и успешното решаване на поставените задачи. Успешно са приложени методите на научното познание: анализ и синтез; индукция и дедукция. Използвани са и методът на анкетно проучване, сравнение и групировка. В изследването са използвани историко-логическия, комплексния и системния подходи. На базата на използваните подходи и методи са направени съответни съждения, изводи и препоръки за подобряване на счетоводното отчитане на устойчивостта и нейното оповестяване в отчета за устойчивостта на застрахователите.

Информационно осигуряване на изследването се основава на използването на редица местни и международни нормативни източници; български и международни научни печатни и електронни издания; статистически данни; сайтове на международни институции и други източници на информация.

Степента на научна разпространеност на проблематиката в частта на финансовата отчетност може да се определи като значителна, а в частта на

нефинансовата отчетност на застрахователите все още е твърде ограничена. Научните разработки в областта на устойчивостта на застрахователите са в начален етап, което прави настоящото изследване особено значимо и актуално на този етап.

○ *Използвана научна литература (оценка на осведомеността на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд).*

Приложената библиографска справка показва висока осведоменост на докторанта по темата на дисертационния труд. Литературните източници са ползвани коректно и цитирани добросъвестно като са спазени правилата за научна етика. Преводът от чуждоезичните източници е извършен самостоятелно от автора.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В направеното изследване дисертантът обосновава значението на съвременните фундаменти на отчетността на застрахователите, с фокус върху отчитането на устойчивостта. Именно в тази насока доказва, че те имат ключово значение както за застрахователния бизнес в частност, така и за обществото като цяло.

Първата глава на дисертационния труд, озаглавена „Теоретични основи на отчетността на застрахователите”, има теоретичен характер. Главата съдържа три ясно обособени части. В първата ѝ част е направен исторически преглед на развитието на финансовата отчетност на застрахователите. В тази част са открити достиженията на университетска школа на УНСС в областта на теорията и методологията на счетоводството. Почтенно и коректно са цитирани широк кръг автори, които имат значителен принос в развитието на счетоводното познание. Направен е обстоен авторски коментар на стр.29 и стр.30, подчертаващ значението на световния принос на проф. Тотю Тотев по повод на изведен цитат от негова публикация от 1979 г., в която той за първи път предлага и обосновава разширяването на обекта на счетоводството като включва в него екологичния и социалния елемент на устойчивостта. Дисертантът правилно подчертава, че този принос на проф. Тотев е от изключително важно значение за счетоводството, защото той пръв е предвидил бъдещето и е поставил началото на т. нар. „зелено счетоводство“. Във втората част на първата глава дисертантът откроява проблемите на съвременната нормативна уредба на отчетността на застрахователите и представя регулаторната рамка за финансовото отчитане на дейността им – приложимите Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО) и Директивата на Европейския съюз „Платежоспособност II“. В нея дисертантът търси решения за подобряване на финансовата отчетност като предлага да се изготвя и представя финансовата информация от гледна точка на Теорията на акционерите и на Теорията на заинтересованите страни. По този начин дисертантът формулира своята теза за новите предизвикателства, които стоят пред отчетността на застрахователите за докладване на устойчивостта им, която развива в третата част на първа глава. По същество тя съдържа представяне на регулаторните изисквания за отчитане на устойчивостта от застрахователите, систематизирани съобразно приложимите европейски директиви, стандартите за отчитане на устойчивостта и стандартите за оповестяване на устойчивостта по МСФО.

Втората глава на дисертационния труд, озаглавена „Методологични проблеми на отчетността на застрахователите” има методологичен характер. В нея дисертантът последователно разглежда проблемите на информационното осигуряване на отчетността на застрахователите, методологичните проблеми при осигуряване на

финансова информация и методичните предизвикателства при представяне на нефинансовата информация във финансовите отчети и отчетите за устойчивостта на застрахователите. Изложението в тази глава е подходящо илюстрирано с множество таблици, някои от които са авторова систематизация, а други адаптират информация от външни източници. Таблиците имат подходящи наименования и представят нагледно авторските изследвания и заключения.

В точка 2.4. „Модел за счетоводно отчитане на устойчивостта“ на втора глава дисертантът разглежда някои модели за счетоводно отчитане на устойчивостта, публикувани от други автори и прави опит да формулира и свои модели. Тази точка има приложен характер, защото съдържа конкретни модели на счетоводно отчитане.

В третата глава, озаглавена „Модел за отчитане на устойчивостта на застрахователите“, дисертантът изследва готовността, възможностите и текущата практика на застрахователите при отчитането и докладването на устойчивостта. Авторските обобщения са полезни, защото са изведени въз основа на получени резултати от извършено анкетно проучване, с което се повишава научната им достоверност. Дисертантът разработва и емпирично представя модел „Пътна карта за отчитане на устойчивостта на застрахователите“. Моделът посочва етапите на изготвяне и информационното съдържание на отчета за устойчивостта, чрез който застрахователите трябва да докладват нефинансова информация по трите аспекта на устойчивостта. В тази част са описани резултатите от извършено анкетно проучване от дисертанта сред респонденти, които изготвят, представят или одитират финансовите отчети и отчета за устойчивостта (финансови директори, счетоводители, вътрешни и външни независими одитори). Изложението и отговорите по всеки от въпросите са илюстрирани и коментирани подходящо чрез 24 бр. фигури и 10 бр. таблици, представляващи авторова систематизация. Чрез проведеното анкетно проучване дисертантът установява готовността на съответните респонденти и фактически прилаганите практики от тях за отчитане на устойчивостта. Проведеното анкетно проучване е своеобразно допълнение на представените в предходната глава модели за счетоводно отчитане на устойчивостта. Авторските изводи са систематизирани въз основа на получените резултати от анкетното проучване за готовността на респондентите за отчитане на устойчивостта и какви са прилаганите от тях практики към настоящия момент. Въз основа на извършения подробен анализ на получените отговори по всеки въпрос от анкетното проучване дисертантът обоснова изводи относно готовността на отговорните лица при застрахователите да докладват устойчивостта и формулира конкретни препоръки за подобряване на уместността и достоверността и за повишаване на ефективността при отчитане на устойчивостта от застрахователите. Разработеният от дисертанта модел „Пътна карта за отчитане на устойчивостта на застрахователите“ е предназначен да отговори на методологичните предизвикателства, разгледани в предходните глави по отчитане на устойчивостта. Той се основава на принципа на същественост и представлява най-значимия принос на дисертационния труд.

Заключението на дисертационния труд съдържа обобщение на резултатите от извършените проучвания и дава отговор на изпълнението на всяка една от поставените задачи, в съответствие с които са формулирани и конкретните приноси.

Считам, че представения за обсъждане дисертационен труд на докторант Симеон Любомиров Григоров съдържа значими и оригинални теоретични изследвания

с научен и приложен характер в областта на счетоводството. Той е лично авторско дело и в него липсва плагиатство. Научният стил е на необходимото ниво, а научните изразни средства и специалната терминология се използват правилно от дисертанта.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В резултат на проведеното изследване дисертантът е формулирал 4 (четири) приноса в следните направления, а именно:

I. Теоритико-методологични приноси:

1. Представени са съвременните фундаменти за финансова и нефинансова отчетност на застрахователите като са изведени и систематизирани критерии за създаване, отчитане и оповестяване на информацията за устойчивостта на застрахователите в ролята им на създатели на финансови отчети и в ролята им на институционални инвеститори.

2. Разработени са цели и показатели за измерване на устойчивостта на застрахователите.

II. Приложни приноси:

3. Разработен е и е предложен модел „Пътна карта за отчитане на устойчивостта на застрахователите”.

4. На базата на получените резултати от емпиричното изследване за приложението на модела „Пътна карта за отчитане на устойчивостта на застрахователите” са разработени и са предложени препоръки за повишаване ефективността на отчитане на устойчивостта на застрахователите.

Считам, че поставената цел на научното изследване е постигната. Дефинираните приноси са в цялостна съподчиненост в структурно и логическо отношение с поставените изследователски задачи. Приносите съответстват на съдържанието на дисертационния труд, на поставените изследователски задачи и на постигнатите резултати от направеното изследване.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът е приложил 7 (седем) броя доклади и статии по темата на дисертационния труд. От тях 6 (шест) броя са публикувани в издания, индексирани в SEOOL, както следва: в Научните трудове на УНСС през 2022 г., в сборник с доклади от Международната научна конференция ICAICTSEE – 2021, организирана от УНСС през 2021 г., изнесен доклад на организираната кръгла маса по проект НП-4-20 от катедра „Счетоводство и анализ” при УНСС през 2020 г., в сборник с доклади от Юбилейната международна научна конференция по повод 100-годишнината на катедра „Счетоводство и анализ” през 2020 г., в International journal „KNOWLEDGE” в Скопие, РСМакедония през 2019 г., изнесен доклад на Международната научна конференция „Авангардни научни инструменти в управлението '2019", организирана от УНСС през 2019 г. и статия във „Vanguard scientific instruments in management” през 2019 г. Един доклад, изнесен на Международната научна конференция „Счетоводство, дигитализация, устойчивост – наука и практика“ по случай 105 – годишнината на катедра „Счетоводство и анализ” при УНСС предстои да бъде публикуван през 2025 г. Всички публикации са коректно посочени в автореферата към дисертационния труд. Те съдържат значими резултати от проведеното научно изследване и са конкретно

доказателство, че дисертационния труд е успешно апробиран в счетоводната теория и практика.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е изготвен в съответствие с установените изисквания на съответните правилници. Той представя достоверно в достатъчна степен, пълно и точно съдържанието, емпиричното изследване и постигнатите резултати, представени в дисертационния труд, както и изводите, препоръките и основните приноси на дисертанта. Той е с обем от 74 страници.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам съществени критични бележки към докторант Симеон Любомиров Григоров. Основната ми препоръка към него е да продължи изследванията си по проблемите на счетоводната теория и практика и да поддържа на високо ниво изследователската си дейност.

8. Заключение

Въз основа на гореизложеното за дисертационния труд **„Съвременни фундаменти при отчетността на застрахователите“** на **Симеон Любомиров Григоров** считам, че той **съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (чл. 27 ал. 1 изр. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 92, ал. 1, т. 1 от ПУД на УНСС).

Дисертационният труд показва, че кандидатата **Симеон Любомиров Григоров притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения** по Професионално направление 3.8. Икономика, по научна специалност **„Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“** (чл. 27 ал. 1 изр. 2, предл. първо от ППЗРАСРБ и чл. 92, ал. 1, т. 2, буква „а“ от ПУД на УНСС) и **демонстрира качества и умения, необходими за самостоятелно провеждане на научни изследвания** (чл. 27 ал. 1 изр. 2, предл. второ от ППЗРАСРБ и чл. 92, ал. 1, т. 2, буква „б“ от ПУД на УНСС).

Дисертационният труд има завършен вид с приносен характер в областта на счетоводната отчетност на застрахователите. Приносите от изследването на дисертанта са обособени коректно. Литературната осведоменост на дисертанта е на необходимото ниво.

Предвид гореизложеното, убедено давам **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на **Симеон Любомиров Григоров** в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика; научна специалност **„Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“**.

15.05.2025 г.
гр. София

Подпис: .....
/доц. д-р Мая Начкова/